

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא בתרא עט

עניין: הפורש מדברי תורה

נתיבות עולם נתיב התורה פט"ו

ובפרק הספינה (ב"ב ע"ט ע"א) אמר רב כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו שנאמר ונתתי פני וגו' מהאש יצאו והאש תאכלם כי אתא רב דימי אמר ר' יונתן כל המרפה עצמו מדברי תורה נופל בגיהנם שנאמר אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח ואין רפאים אלא יורדי גיהנם שנאמר ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה עד כאן. פירוש דסבר רב כי החוטא במדריגת התורה שהיא אש נפרע באש. כפי חטאו בדבר שהוא חזק ותקיף חטא ובדבר זה בעצמו יהיה נפרע היינו בתוקף האש יהיה נפרע. ודווקא כאשר כבר הגיע למדריגת התורה ופורש ממנה, אבל מי שלא הגיע לזאת המדריגה כלל אין לומר שיהיה נפרע באש. כי כמה בני אדם שלא הגיעו למדריגת התורה, כי האדם בעל אדמה ואינו שכלי לכך לא נקרא שפירש, מן התורה, רק אם כבר הגיע למדריגת התורה ופירש ממנה נפרע ממנה באש שכבר היה לו התורה שמדתה אש לכך נפרע ממנו באש. ולרב דימי אמר ר' יונתן שהמרפה עצמו מדברי תורה נופל בגיהנם. לפי שהתבאר לך פעמים הרבה, כי התורה נותן המציאות לכל שבשביל התורה הכל נברא, וכאשר מרפה עצמו מדברי תורה אם כן הוא פורש עצמו מן עיקר המציאות, ולכך אין ראוי לו רק הגיהנם שהוא הפך זה, שהגיהנם ציה וצלמות ואינו בכלל מציאות רק אבדון הוא. ומפני

מהרש"א ח"א

גמ' כ"ה הפורש מד"ת אש כו'. ובמאמר שני שינה לומר כל הפורש עלמו מד"ת כו' ונראה לומר דבמאמר קמח הוי כל הפורש פועל יוצא דמייירי בשנים שכל א' פורש ומבטל את חזירו מד"ת דאש אוכלתו ומיייתי מקרא דליירי נמי בלשון רבים ונתתי פני בהם דהיינו שכ"א פירש את חזירו מד"ת כי מהאש יצאו וגו' כי כל זמן שעוסקים בתורה ומחדדין זה את זה בפלפול מחממים זה את זה כאלו הם באש כמ"ס באלישע וע"כ היא להם כחומת אש דמגנא ומללא ואין אש אחר שולטת בהם דאין אש אוכלת אש ומשפירשו ויצאו מן חומת האש הזה הרי אש אחר שהוא אש של עכו"ם שולטות בהם וכן ת"י על פתגמי אורייתא דיהבינן מנו אישתא עברו ועממי דתקיפין כחשא ישיטינן אבל במאמר בתרא אמר כל הפורש עלמו שהוא מלך עלמו זיטל מד"ת ה"ו נופל בגיהנם ומיייתי נמי קרא דליירי בלשון יחיד אדם תועה מדרך השכל וגו' והוא כי שכלו של אדם תועה ויסקל בכמה דברים אבל התורה הוא דרך השכל שלא יכשל בו ואמר אף היחיד צעוה"ו תועה ופורש עלמו מן התורה שהוא דרך השכל הנה ישיג בגיהנם הרבה שותפין לו כמ"ס בקהל רפאים ינוח ושארם אין רפאים אלא גיהנם כו' אפשר ע"ש עמק רפאים שנאמר זישעיה וזד"ה שנקרא הגיהנם עמק כדמיייתי מקרא בעמקי שאול קרואיה וואתו העמק שהיה מקום הפתח היה נקרא בשם רפאים והיה קרוב לירושלים וכה"ג מלניו פ' עושין פסין פתחה של גיהנם בני בן הגס בין ב' תמרות כו' ובמקום אחר (כחובות ק"א ע"ב ע"ט) דריש מרפאים כל המרפה עלמו מד"ת כו':

אור תורה להגרי"א חבר אות סג

בעמקי שאול קרואיה³². וביאור המאמרים נ"ל, שבאמת האדם התאווה גובר בו, והוא היצוה"ר שנקרא אש כמו שאמרו³³: חזי דאת גורא ואנא בישרא, ואמרו³⁴: חזו כי גורא דגורא דנפיק מבית קה"ק, והיינו היצוה"ר שהוא בלבו של אדם, והלב באדם הוא ממש דוגמת קה"ק בבית המקדש, ששם השראת נפשו כמו שכתבתי במ"א באריכות. וא"א לשבר כח התאווה כי אם ע"י התורה, כאשר בוער בו אהבת התורה, שאז: אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, בוו יבוזו לו³⁵, ועי"ז נכבה כח התאווה להבלי עוה"ז. ולכן אמרו שהפורש מד"ת אש אוכלתו, שיצר התאווה בוער בו וא"א לכבותה כ"א ע"י התורה. ואח"ז אמר כל הפורש מד"ת נופל בגיהנם, והענין כי ד' יסודות ארמ"ע, ידוע שאש טבעו לעלות למעלה, אבל יסוד העפר הוא היתר כבד שבהם, ומקומו לירד למטה מאד. והנה כמו כן הגיהנם הוא מקום היתר שפל שבנבראים, כי הוא בתחתית הקדושה, ולכן נקרא בור שחת³⁶, ונקרא שאול תחתית³⁷. ומי שדבוק בתורה שהיא גמשלה לאש, שהיא עולה על כל הנבראים, ולכן היא ממשכת הנפש עמה למעלה למקום שורשה. אבל אם פורש מה"ת, וא"כ אין בו כח האש לעלות למעלה, ואז בטבעו נופל לגיהנם, שנפש היסודי שבו הוא ממקום היתר שפל מן הארץ, כמו שנאמר: תוצא

תורת חיים

כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו פי' האש שולט בעצמו ומכלה אותה כשירדוהו לניגס לפי שהשמות יורדות ונהוה עלמא לנכר דיוור לרחוץ ולהטביר מהם כהם הלודם העונות כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל מהיהו זיעה דחיות איתעביד נכר דיוור וגשמיין כדסלקין תחסיון ביהוה נכר דיוור וסלקין לקורבנא ולא לתוקדון אלא תחסיון חל הזי מסלמנדרא דענדין מינה לבושא ומיאו דליוסו מטרל כו' ונראה דהיינו דאיתא בפרק ג' דתניניה תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולט בהן ק"ו מסלמנדרא ומה מסלמנדרא שהוא חולדה האש כו' ת"ח שגופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נלוס ה' על אחת כמה וכמה מדלל קאמר ת"ח אין יורדין לגיהנם משמע דיורדין סס דסלקין לנכר דיוור אלא שאין האור שולט בהן שאין כח באש היותו לחלו ולשרוף נשמותיהן כיון שנשמותיהן נופן של אש הן על ידי האש התורה הנדבקה בנשמותיהן ולכן קאמר אין אור של גיהנם שולט בהן והיינו דקאמר הכא כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו פירש כאשר נשמתו יורדת לרחוץ בניהם מכחמי העונות או האש שולטת בו וכוללת ומקללת את הנשמה :